

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frittal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ, a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ címzendők. A hirdetési díjszabályzatról a kiadó hivatal át felvilágosítást.

Szerkesztő bizottság: elnök **Dr. Berde Áron**; **Girsik János**, **Szabó Sámuel**, **Vörös Sándor**, felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos**.

Tartalom: Kiállítási levelek. — Zöldség termelésünk. **Go-b. á. c. z. y. Károly**. — Részletes program a nemzetközi gyümölcs- és konyhakerti kiállításra nézve. — Egyveleg: Necrolog. Mezőgazd. állapot. Félhívás. Értesítés. Pályázati hirdetmény. A kolozsvári felsőbb kereskedelmi iskola. Pályázati hirdetmény. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetések.

Kiállítási levelek.

XIV.

Ezen arányszámokból az derül ki, hogy a kender is inkább a hegyes és dombos vidékeken termeltetik nagyobb mennyiségben; mi annál feltűnőbb, miután a kender termelésére egyes alföldi megyék kiváló hivatottsággal bírnak. Ugy látszik, hogy mind a len, mind a kender még nem igen termeltetik kereskedelmi czikk gyanánt, hanem inkább a háziiparszerű textil-ipar fonóanyagául.

A mi végül a komló t illeti, ez még nem öltött oly mérvet, mely százalékokban kifejezhető lenne. Legjelentékenyebb e termelési ág egyfelől némely keleti (erdélyi), másfelől némely nyugati megyékben. A fontosabb termelési vidékek:

	mintegy	60,000	öl	területtel.
1. Segesvár vidéke	"	20,000	"	"
2. Székely-Udvarhely vidéke	"	20,000	"	"
3. Alsó-Fehérmegye	"	126,000	"	"
4. A bélyei uradalom Baranyamegyében	"	261,000	"	"
5. Vasmegyében Szt.-Gott-hard, Rudafalva stb.	"	21,000	"	"
6. Nagyszombat vidéke	"	40,000	"	"
7. Nyitra megyében	"	6,000	"	"
8. Trencsénmegyében	"		"	"

Az összes komlótelepek e szerint 554,000 ölet, vagyis kerekén 346 kat. holdat tesznek.

A termelés terjedelme mellett különös fontossággal bír annak minősége. Noha általában véve a termelés korántsem oly gondos, mint kívánatos lenne, évről-évre mégis fokozatos javulás tapasztalható, mely első sorban a termelés nagyobb eredményében nyilvánul.

A legfontosabb termelvények aratási eredményeit az 1874-től 1883-ig terjedő évtizedre és 1884-re nézve a következő táblázat mutatja és pedig millió hektoliterekben, illetőleg millió métermázsákban; megjegyeztetvén, hogy kenyértermény név alatt a buza, rozs és kétszeres, a répa alatt a cukor és takarmány-répa, végre a széna alatt a mesterséges kaszálók és rétek szénája együtt van számba véve.

Év	Kenyértermény hektoliter	Árpa hektoliter	Zab hektol.	Kukoricza hektol.	Burgonya hektol.	Répa mmázsa	Széna mm.
1874.	36.6	12.4	14.0	7.6	15.5	7.7	34.6
1875.	30.1	7.6	7.8	28.1	14.4	6.2	33.7
1876.	28.7	11.1	13.9	23.0	17.4	8.4	29.7
1877.	49.9	12.1	14.1	19.1	16.2	7.8	46.3
1878.	59.7	16.7	21.2	36.2	32.4	19.3	46.4
1879.	28.9	9.2	13.5	23.2	15.9	11.7	51.2
1880.	42.5	17.9	21.7	34.8	31.0	21.9	45.0
1881.	48.1	14.1	16.8	28.9	30.4	20.1	74.0
1882.	68.0	20.2	23.8	37.9	42.7	25.8	66.8
1883.	48.6	13.8	18.0	30.7	43.3	25.1	75.0
1884.	55.9	16.5	20.2	31.8	33.0	25.6	74.6

A mi a terményeknek hektáronkinti átlagos eredményét illeti, azt a következő táblázatban állítjuk össze, melyben azonban az őszi és tavaszi árpa, valamint cukor- és takarmány-répa termése külön van kimutatva hektoliterekben, illetőleg métermázsákban.

Év	Kenyér- termény hl.	Őszi árpa hl.	Tavaszi árpa hl.	Zab hl.	Kukori- cza hl.	Burgo- nya hl.	Cukor- répa hl.	Takar- mányrépa q.	Széna q.
1874.	9.87	13.12	13.14	19.39	4.74	43.09	147	102	12.76
1875.	8.02	8.95	8.35	7.95	15.94	37.78	119	79	12.12
1876.	6.76	8.37	10.42	11.17	11.37	34.78	116	86	9.15
1877.	10.98	13.47	13.03	13.00	10.86	37.95	127	87	15.15
1878.	14.69	12.83	16.92	18.36	19.14	69.63	223	232	14.76
1879.	7.42	9.17	9.41	12.38	13.34	33.57	171	109	16.41
1880.	11.43	17.91	18.36	21.35	18.65	85.96	182	256	14.48
1881.	12.57	13.23	15.65	17.63	16.07	81.32	195	221	25.20
1882.	17.93	21.97	20.82	23.82	20.01	110.72	207	285	22.43
1883.	12.47	14.40	14.23	18.16	16.85	109.89	205	231	25.31
1884.	13.80	16.58		20.20	17.16	80.07	174	234	24.72

E táblázatok szerint minden vonalon fokozatos emelkedés látható, mely részben a jobb évek, de részben a gondosabb és okszerűbb mivélés rovására esik.

Mindazonáltal az eredmény még korántsem lehet kielégítő, a mennyiben mindezen termények átlagai még a jobb években is alig emelkednek magasabbra, mint a mennyit a nyugati államokban a legrosszabb földektől átlagos középtermésül várni szoktak. A nyugat-európai államokban megszokott valódi középátlagokat és annál kevésbé az igaz jó termést jelentő arányszámokat egy terménynél sem látunk. Ha e feltűnő jelenségnek magyarázatát keressük, szükséges volna a fentebbi átlag-számok bonczolásába mélyebben behatolni. Mindazonáltal térszűke miatt példaképen csak egy-két tényt említünk.

Ha például az 1883. és 1884-iki évet, mint középminőségűeket tekintjük, s az egyes terményeknek az egyes megyékben való termési átlag-számaikat nézzük, még főterményünkénél: a búzánál is azt látjuk, hogy nem az elismert jó búzatermő megyék, hanem egészen mások mutatják a legmagasabb átlagokat. Míg ugyanis az 1883. évben az átlagos búzatermés hektáronként 12.40 hektoliter telt, s a legnagyobb búzatermelő megyék ez átlag körül mozognak, Brassóban 17.38, Somogyban 15.96, Trencsénben 16.10, Turóczban 19.12 és Zólyomban 22.28 hektoliter átlagos hozamot látunk. 1884-ben a legnagyobb átlagot látjuk Brassó megyében (20.59), továbbá Fogaras (17.38), Sopron (17.17), Nyitra (17.13), Békés (17.03), Esztergom (19.90), Baranya (16.15) és Zalamegyében (16.10 hektoliter hektáronként). Igaz ugyan, hogy a felföldi buza könnyebb és kevésbé értékes, mint az alföldi, de az aránytalanság mégis meglepő. Hasonló meglepő jelenségeket látunk más terményeknél is. Az aránylag nagyobb rozs terméseket 1883-ban Turócz, Udvarhely és Zólyom megye mutatja (21—22½ hl.), továbbá Brassó, Csik, Szepes és Tolna (17—20 hl.), azután Árva, Bács, Besztercze, Csanád, Csongrád, Heves, Moson, Somogy, Sopron, Szilágy és Szolnok-Dobokamegye (15—17 hl.). 1884-ben pedig: Brassó (24.22), Fogaras (20.85), továbbá Borsod, Csanád, Csongrád, Esztergom, Sopron, Hajdu, Háromszék és Hunyadmegye (17 hl. körül). A legnagyobb árpa termést 1883-ban Turócz (26.76), továbbá Brassó, Kolozs, Sopron és Szepes megyében (20—23 hl.), 1884-ben pedig: Fogaras (31.30) és Brassó megyében (27.81), továbbá Békés, Moson és Sopron megyében (21—23), végül Bács-Bodrog, Fehér és Pozsonymegyében (20 hl. körül) látjuk. A legnagyobb zab termést 1883-ban Turócz és Zólyom (33—35 hl.), továbbá Bács-Bodrog, Brassó, Sopron, Tolna és Vas megyében (25—30 hl.), végül Baranya, Csanád, Csongrád, Esztergom, Hont, Somogy és Szepes megyében (20—25 hl.). 1884-ben ellenben: Fogaras (34.76), Bács, Brassó és Sopron megyében (26—30), továbbá Baranya, Békés, Fehér, Moson, Somogy, Tolna, Vas és Zalamegyében (23—25 hl.) találjuk. A mi a kukoriczát illeti, az eltérések egyes években megyénként szerfelett nagyok (pl. 1883-ban 6.53 hektoliterrel 44.83 hektoliterig) s a legnagyobb arányszámokat (30 hektoliteren felül) itt is nem az igazi kukoricza-termelő megyékben, hanem inkább némely nyugati megyében látjuk, u. m. 1883-ban:

Trencsén, Sopron, Hont és Győr megyében. 1884-ben pedig Baranya (35.99), Bács, Bars, Brassó, Somogy, Veszprém és Nógrádmegyében (21—26). A mi végül e sorban a burgonyát illeti, a legnagyobb terméseket váltakozva a hegyes, dombos és déli sík megyékben látjuk, pl. 1883-ban 200 métermázsán felül: Alsó-Fehér, Fehér, Tolna és első helyen Szepes megye; 150—200 métermázsáig Baranya, Bars, Brassó, Moson, Nógrád, Sopron és Ugocsa megyékben.

A köles legnagyobb terjedelemben ugyan Bács, Pest, Jász-Nagy-Kun-Szolnok, Csongrád és Pozsonymegyében termesztetik, de a legnagyobb hozamot 1883-ban Vas, Ung, Nógrád és Győr megyében, 1884-ben pedig Szeben, Nógrád, Gömör és Fehér megyében látjuk.

(Folyt. köv.)

Zöldség termelésünk.

A múlt évi Gyümölcsészeti és konyhakertészeti füzetekből „A konyhakertészet a mezőgazdaságban“ című czikket olvasgatván, mindjárt elején feltűnt nekem ez a tétel: „Míg a diszkertészet, a növénytan és növényismeret szárnyain valóban bámulatra méltó előmenetellel dicsekedhetik, addig a haszonkertészet még ma is ott áll, a hol ezelőtt 300 esztendővel állott“ . . . és így tovább, több-több súlyos vád éri különösen a zöldség- vagy konyhakertészeti hátramaradottságunkat.

Ujabban pedig a „Gazdasági Lapok“-ban „A zöldségtermelés gazdasági jelentőségéről és módjairól“ Pethő Miklós terjedelmesebben irt, kezdetben mindjárt megjegyzi, hogy konyhakerti növények, vagy is zöldség félék alatt azon növényeket kívánja érteni, melyek rendszeren ételmi szerek gyanánt a konyhán feldolgoztatnak, u. m. a káposzta félék, hüvelyesek, kóbab félék, gumós és gyökönövények, hagyma, saláta félék stb. E növényeket — ugymond — nálunk már régóta termelik, de még napjainkig sem birt a magyar gazdaközönségnél e termelés a kis házikert határain túlterjeszkedni. Ebbeli szükségleteinket idegen kertészek — bolgárok, csehek stb. — produktumaiból fedezük és pénzünket azok használják idegen czélokra! Így tovább folytatva uánózni méltó példaként ismerteti azok mivélés módjait.

Zöldség termelésünk, midőn mindkét helyen más-más alapon bár, de egyformára ócsároltatik, sőt zöldség félével való ellátásunk érdemét is az idegen kertészeknek vindikálják: lehetetlen nem konstatálni, hogy ezen itéletet hazánkra általában kiterjeszteni méltánytalan; mert kivált földmivelő népünk sikeres ipara akárhán helyen több elismerést, dicséretesebb megemlékezést érdemel! Ennek bizonyítására tapasztalataim szükköréből is több ismert adatot hozhatok fel!

Távolabbról kezdve, évek előtt feltűnt nekem a kolozsvári zöldség piacz különféle elsőrendű szép terményeivel, minőket másutt nem igen láthatni. És az ujabb haladás a zöldség termelésben itt hova-tovább feltűnőbb, meglepőbb. Különösen az ugynevezett hóstáti földmives polgárnök egyik, mint a másik téres nyílt kerteket tartanak veteménynyel folyvást el-

foglalva, az őszi saláta közei már petrezselyem nemüvel vannak veteményezve, és ha egyrészt felhasználják, mindjárt más jön a helyére, ürességet sehol sem tűnnek. Egy kora tavaszon már részint melegágyról, részint szabad földből új zöldség nemüvel látják el a piacot, gyönyörűség látni csinos fehér lapos kosarakban elkülönítve, mint foglalnak helyet a szép gyenge piros murok, fehér petrezselyem, turbolya, baraboly, saláta, retek, új burgonya; minden igen izletes elrendezésben, üveg alá illő szép tisztaságban, majd zöldhagyma, ültetni való hagyma is többféle, ugorka, zöldbab, kárhoz, káposzta nemük stb. Effélék tömeges termelésével egész éven át a legszebb zöldség nemüvel oly gazdagon látják el a piacot, hogy az ott lakó kertészek ezeket mellőzik azon okból, mint mondják mert nem lehet a hóstati asszonyokkal versenyezni. E mellett ezen nők távol vásáros helyekre is, Szamosújvárra, Deésre s többfelé minden héten szekerekkel szállítják terményeiket, s ha idegen kertészek, bolgár, cseh stb. kerül ott közéjük; azok bizony szép keveset árulnak, míg a kolozsvári nők mindent el nem adtak, mert ezeknek terméke sem drágább; de izletesség és tartósság tekintetében sokkal becsesebb amazok folytonos öntözéssel hizlalt termékénél. Ezért tapasztalható is, hogy az idegen kertészek sok helyről, hol előbb piacztért foglaltak, egészen le vannak szorítva és újabb meg újabb még kevesebb haladást mutató tereken próbálgatják a hódítást.

A kolozsvári nők kitűnők a fajmag termelésben is, és sokat tartanak arra, hogy a legjobb fajokat állandósítsák. A burgonyatermelésben igaz, hogy hátra voltak alig 5—6 évvel is ezelőtt, főképp azért, mert még mindig régiebb és csekélyebb sikerű fajokat termeltek, és mert megszokták aprós gumókat tömegesen vetni egy-egy helyre; minélfogva terményök is aprós szokott maradni s ezt termelők, annyira természetesen tartották legtöbben, hogy midőn az erdélyi gazdasági egyesület kiállításán 1880. évben Kolozsváron nagyváradi terméséből 60 fajban kitűnő szép fejlődésű burgonyákat állítottam ki, sokan csodálva valami mesterségesen fejlesztettnek hitték. Azonban jobb faj válogatás czélszerűbb vetés és művelésmód elsajátítása mellett csakhamar más alakban tűnt fel a krunpli piac is, különösen a gazdasági egyesület alelnöke Szabó József ur fenesi kertészetéből a legszebb, legjobb fajburgonyával lett elárasztva egyik kereskedés, majd a téres piac, s ily alapon való gazdálkodás után rohamosan fejlett e nemű termelés is oda, hogy közelebbi években már úgy a kolozsvári, mint több erdélyi piacról bármely kiállításra úgy faj, mint fejlődés tekintetében minta példányokat küldhetnének. Kár, hogy a jelenlegi országos kiállítás érdemlegesebben nem tanuskodik erről.*)

A kolozsvári zöldség piac és a mellék piacok ellátásában segítnek még a vidékiek is nagymennyiségű ugorka és köztes műveléssel termelt borsó, babféllel; így Egerbe egy köznépe sokféle zöldséggel, különösen híres nagy tömött hófehér szép káposzta termésével. Bánffy-Hunyad nagymennyiségű vörös- és fohagyma termékével.

*) Reméljük, hogy az időleges kiállításán Kolozsvár is kellően képviselve lesz.

Magyarország középpontja felé közeledve, Nagy-Várad maga egy nagy körű zöldségtermelés középpontja. Ott a helybeli kertészekkel versenyezve a mesterasszonyok nagyszámmal részint melegágyon, növény házban, részint szabad földben, — mit jobban megfizetnek — mindenféle zöldséget termelnek. Mártiusban már fejes saláta, ugorka, kárhoz, kalaráb, hónapos retek, úgy szinte virágneműek a legszebb nyílásban, később még inkább tömegesen értékesül. A szerb kertészek is megelégtették a versenytermelést mellettök és odább állottak.

E mellett Püspöki földmives családjai mindennap szállítják szabad földben legkorábban termelt mindenféle konyhakerti terményöket. Később Vásárhely és Fugyiból egymást érő szekerekkel viszik mint mellék terményt a zöldbabot, borsót, retek, ugorkát; B.-Böszörményből csőtől és törve a legjobb paprikát; H.-Pályi homoktalajáról a legkitűnőbb zellert, tormát; Harsány, Apáti, Bors, Keresztes községekből a saját termelésű, és igen kelendő magról termelt hófehér téli káposztát, miket egész községet környező kerületen több holdas birtok részleteken, az utasokat bámulatra készítő mennyiségben magában termelnek. És valjon ki nem hallotta a derecskei zöldségtermelés híret? Derecske, e népes mezőváros különösen női lakossága páratlan szorgalommal, rendkívül nagy tömegben termeli, hordja több megyebeli piacok számára egész éven át zölden és érlelve kiválóbban a vereshagymát, murkot, petrezselymet, zellert és ezek magvait, el látja Debreczent, Nagy-Váradot és számos távolabbi piacokat. A tőle tíz mértföldnyire eső nagy-szalontai nők legtöbbször azzal menti konyhakertje hiányát: minek termeljen, mikor a szükséges zöldséget helybe szállítják a derecskeiek és olcsóbban adják, mint a mibe kerülne, ha ott magok termelnék. Mindamelllett a derecskeiek örömet termelnek, mert tapasztalják, hogy a zöldségféllekből legjobban pénzelnék.

Vegyesen sok szép zöldséget állít elő Debreczen alsóbb néposztálya is. Az e tekintetben híres ugynevezett libakertesek különösen tormatermelésben páratlanok. Itt produkálják azon óriási nagy vastag és e mellett legizletesb tormát, melyet drágán fizetve waggon számra szállítanak Budapestre, Bécsbe s több másfelé.

Nem számbavehető-e ezeken kívül a makói, szentesi, szegedi zöldségtermelések? előbbieknél különösen a vereshagyma, murok, petrezselyem van nagyobb mérvben elterjedve, míg utóbbinál a paprika termelés csúsz nagy, mondhatni országos forgalmat. K.-Félegyházán bár főként a gabona és szárnyasállatok nagyban tenyésztésére fektetik a főszűlyt, mellesteg jelentékeny zöldségtermelések szintén fordulnak elő különösen pár kertészes uri embernél kitűnő konyhakerti termények voltak láthatók. Mult évi június hóban — többek közt — 3—4 kiló súlyú fejes káposztákat találtam ott, melyek őszi ültetéssel szabadban teleltetve fejlődtek ennyire, s darabját 30—40 krral a helyszínen fizetve elvitték.

Hát Kecskemét, e gyümölcs termeléséről oly példásan híres város zöldségtermelése hogy áll? Fajmegválasztást és termelési sikerre nézve előbb áll, mint gyümölcsészete. Mert

a nemesebb — asztali izletesb gyümölcs — fajok tenyésztése alig pár dajka ápolása mellett még bölcsőjében szendereg, a mi a nagy hirnév, a tartós szép pogácsa almaféléknek nagymennyiségében, de különösen a kajszin s a szállítható husos meggynek szokatlan tömeges termeltetésében s értékesítésében rejlik, míg zöldsége még óriás fejlődésben is megmérkőzik a bolgár, a cseh kertész sok öntözéssel kihizlalt termékével; szépsége s izletességi belbecsére pedig szinte páratlanul mondható, a francia modern kertészetnek is dicsőségére válnék hasonlót produkálni. A ki kételkedik az év bármely szakában, sőt minden szakában, minél gyakrabban látogassa meg e város zöldség piacát; — rendet, kolozsvári szép csoportosítást itt ugyan nem talál, de vegyesen többszörös zsufolt sorokba mindenféle konyhakerti terményt a legjobb fajokban, mindent a maga idején, sőt idején túl is és idejét előzőleg. Egész télen, tavaszon is feltűnő szépen teletelve fejes káposzta, kel, karfiol, téli kezeléssel spenót, saláta, hagyma, retek gyöngéd, üde állapotban, murok, petrezselyem, tormá, zeller, czékla, kalaráb ujat érnek, és mindenikből szebbnél-szebb példányok válogathatók; kár volt országos kiállítást nem láttatni velők. — Így a retek, a krumpli félék is mind a jelesebb fajokban teljes épességben találhatók még e fajbéli új termékek mellett is. Májusban, sőt előbb is melegágyi ugorka, bab, spárga, szamócza bőven; mennyivel inkább később mindenféle szabad földi termelésből, és mindez honnan kerül össze? mind mind helybeli termelés. Kisebb gazdák, földmivesek külső-belső kerti vagy szőlőbeli kertészkedéséből. Itt a zöldségművel mindennap gazdag piacot ellátni vidéki termelő nem segít. Ellenben a kecskeméti termelő, vagy megbizottja sok távol eső piacra szállít, hol lószekéren, hol vaspályán. Vanak feles haszonra termelő paraszt kertészek is, kik csak a helybeli legolcsóbb piacra hordják terményeiket.

Legolcsóbb piac ez tapasztalatom szerint, mert az erfurti fekete téli retek szebb példányaiból, mihez hasonlót másutt gyöngéd izletességre is alig találhatni — melynél csekélyebbet alig pár év előtt hazaló olasz kertészek egyenkint 10 krral árulgattak — itt egész télen, tavaszon 5—6 példány válogatható össze 1—2 krért, kalaráb és sok más zöldség még olcsóbban is kél. Mindamellott folyvást szívesen termelik, mert kis helyen sok megteremvén a sok apró pénzből nagy summa lesz, hogy egy közeli példát említek, az itteni gazdasági egyület egyik érdemes elnöke Csilléry Benő ur alig másfél hold homok talajt adott át — persze melegágyi készletekkel és csatornázzható vízzel — egy feles haszonra termelő egyszerű magyar kertész családnak, s ez — mint Csilléry ur elismeri — éven át legkevesebb 450—500 forint bevétellel számol, mint közös jövedelemmel, ez olcsó piacról is.

Tovább tekintve, hát Budapest zöldség piaca a nem mutat-e haladást nem 300, de csak 30, avagy csak 3 év óta is? A főváros környékén, a közel falvakon nem észlehető-e újabb-újabb és gazdagabb konyhakerti telepek keletkezése bolgárok, cseh kertészek sat. mellőztével is? az ott számba vett 400 czéggéresebb konyhakertészetten kívül? A magkereskedők, ha nem halad előbbre a konyhakertészkedés, vajjon kinek ter-

meljenek? csak az idegen kertészek számára? hiszen ezek megszokták külföldről hozni vagy hozatni a szükségelt magvakat. Pedig úgy látjuk, hogy folyvást bővítik a kereskedelmi forgalomhoz képest a magárjegyzékeket; mert ma már majd minden falusi szatócs boltba is bevonták a zöldség magárlást, és a hazánkfiak által gyakorolt magtermelés is nagyobb-nagyobb mérvet kezd öltetni?

Ne legyünk elfogultak az itt-ott felmerülő panaszok alapján, és járva-keelve ha nagyobb figyelemre méltatjuk a termelő helyeket, és azt, hogy honnan ki és mit hord a zöldség piacra, ha nemcsak lenézzük, hanem tüzetes szemlére is méltatjuk, gyakran csak a piac síkján kiterített zöldséget; nagyon méltatlannak fog feltűnni ama vád, mely e közlemény elején idézettek szerint hazai földbirtokos és kivált földmives népünket sújtja.

Igaz, hogy azon idegen vagy tájékozatlan hazafi előtt is, ki jelen országos kiállításunkon az első zöldség kiállítás semmiségét látva ítélte, könnyen hihetővé váhat ama panasz alapossága. De vajjon éppen az a közönség, a melyet leginkább sújtanak, volt-e a kiállítási részvételre meghíva? s még ha lett volna is, hogy tehetetlenségében buzdítsa, segítse a célra, gondolt-e valaki arra? a kiállítási bizottságok a konyhakertészet kellő képviseltetésére még alig tettek valamit. Tենnének bár a későbbi zöldség kiállítás érdekében — minden bizottság a nagyobb termelő helyeken — annyit, hogy a helyi zöldség piac képviseltetésére mindenféle oda illő termékből kiállításba való részt kérnőnek, s azt faj és nem szerint változatosan eszmézőva, a termelési viszonyok stb. némi ismertetése mellett beküldjenek az orsz. kiállításba: akkor termelésünk ez ága is bizonyosan kivívna a közbecsülést, talán érdemlegesebben, mint némely más foglalkozás tárgyai.

Gobóczy Károly.

Részletes program és általános szabályzat

a budapesti őszi nemzetközi gyümölcs- és konyhakerti kiállítással nézve.

I. A kiállítás tárgya és vezetése. Az 1885. évi országos általános kiállítás tartama alatt, alább megjelölt időben és helyen friss és feldolgozott gyümölcs-, valamint konyhakerti terményekből nemzetközi időleges kiállítás rendeztetik.

Ezen kiállítás ügyeinek vezetését egy külön szakbizottság vállalta el.

II. A kiállítás helye és tartama. A gyümölcs- és konyhakerti termények nemzetközi időleges kiállítása Budapestben, a főváros által a városligetben felajánlott területen tartatik meg és pedig folyó évi október hó 15-től október hó végéig bezárólag.

III. A kiállítás célja. A gyümölcs- és konyhakerti termények nemzetközi időleges kiállításának célja az, hogy Magyarország és a külföld gyümölcsfajaival, zöldségféléivel, valamint a gyümölcsfeldolgozás legczélszerűbb módjával megismerkedhessünk; a magyar és külföldi e nembeli ter-

melést jelenlegi állapotában bemutassuk s a közönségnek beszerzési források s üzlet tekintetében tájékoztatást nyújthassunk.

IV. A kiállítás tárgya. Az őszi nemzetközi időleges gyümölcs- és konyhakertészeti kiállítás tárgyai lehetnek a következők:

a) A puhamagu gyümölcsnemek: alma, körte, birs, berkenye és lasponya.

b) A csontárok közül: az őszi barack, szilva, som és az esetleg eltartott nyári csontárok.

c) A héjások és pedig: a dió, mogyoró, mandola és gesztenye.

d) A bogyarok közül: az őszi málna, szederj- és szamóczafajok.

e) Déli gyümölcsök u. m.: füge, ananász, ezitrom, narancs.

f) Edényekben tenyésztett gyümölcsfák gyümölcsesei együtt (a szőlőt kivéve, melyre egy szeptember hó 24-től október 4-ig tartandó külön kiállítás rendeztetik).

g) Gyümölcsaszalványok és a gyümölcs feldolgozásának mindennemű alakjai.

h) Aszaló kemenczék természetben, mintákban vagy rajzban.

i) Gumós és gyökérnemű zöldségek.

k) Káposztafélék és levélzöldségek.

l) Mellékétekkül szolgáló zöldségfélék.

m) Hagyma- és fűszer zöldségfélék.

n) Hüvelyes vetemények hüvelyben és kifejtett állapotban.

o) Száritott, aszalt zöldség- és zöldségconservek.

V. Díjak és kitüntetések. A kiállított és jutalomra méltó gyümölcsök és konyhakerti termények a külön kibocsátandó jury-szabályzat értelmében pénzdíjakban és kitüntetésekben részesülnek.

A kitüntetések a következők:

1. Nagy díszoklevelek. 2. Nagy bronzérmek.

Az érme mellett az érdemet részletesebben kitüntető oklevelek adatnak ki.

VI. Szállítási kedvezmények. A kiállításra küldendő tárgyak részére a vasuti és gőzhajózási társulatok által jelentékeny szállítási kedvezmények eszközöltettek ki.

Minden bejelentőnek a bejelentett tárgyak kedvezményes szállítása érdekében a kiállítási hivatal által igazolvány küldetik, mely a feladási állomáson a szállítólevélhez csatoltatik.

VII. Bejelentés és a tárgyak beküldése. A bejelentésnek az országos bizottság által ingyen szétküldött bejelentő iven két példányban gondosan és olvashatólag írva f. évi szeptember hó 15-ig kell megtétnie. A bejelentési iven közvetlenül a kiállítási hivatalhoz (Budapest, városliget) küldendők.

A bejelentett tárgyak beküldési határideje október hó 10-ike. — Apró gyümölcsből legalább fél liter s nagy gyümölcsből legalább 5 db. küldendő be.

VIII. Térdijs kiállítási szerelvények. Térdijul minden négyzetdm. után 2 frt fizetendő s fél négyzetméternél kevesebb hely nem adatik. A kiállítók állványai és asz-

talairól a rendező bizottság gondoskodik. A kiállítási tányérok, tálcák, kosárcák és üvegek beszerzéséről szintén a kiállítási bizottság gondoskodik, hacsak a kiállító saját, e célra már meglevő edényeit, használni nem akarja, mely kívánság a bejelentési iven világosan kifejezendő. A térdij a bejelentés elfogadásának közlése után fizetendő. A már befizetett térdij semmi körülmények között sem adatik vissza.

IX. A gyümölcs eladása. Az országos kiállítási bizottság kívánatra elvállalja a kiállításon bemutatott s a kiállítónál nagyobb készletben levő gyümölcs eladását és közvetítését, az erre vonatkozólag külön felállított eladási iróda szabályai szerint.

X. Katalógus. A katalógus részére a kiállítók az országos bizottsággal — czimükön kívül — kellő időben és röviden oly statisztikai és leíró adatokat is közölhetnek, melyek termelésükre vagy üzletükre vonatkoznak.

XI. A jury. A bíráló bizottság az ország kiváló szakértőiből fog megalakittatni; ezenkívül külföldi bejelentések esetében minden idegen állam jogosítva lesz, a kiállított számaránya szerint megállapítandó, jurornak a jurybe küldésére.

XII. A szabályzat elfogadása. Minden kiállító bejelentésének beküldésével mind magára, mind képviselőire és alkalmazottjaira nézve elfogadja a fentebbi határozatokat és aláveti magát az országos bizottság további s a kiállításra vonatkozó rendelkezésének.

Budapest, 1885. június 14-én.

Matlekovits,
elnök.

Gróf Zichy Jenő,
másodelnök.

EGYVELEG.

† Necrolog. Klimes Károly egyesületünk fiatal tagja életének 27-ik évében f. hó 2-án jobblétre szenderült. Béke lengjen porain!

* * *

— A mezőgazdasági állapotról a m. kir. földmívelési ministeriumhoz beérkezett jelentések szerint a cséplési munkálatok az egész országban folyamatban vannak s részben az esőzések, részben az utóbb uralgott gyakori erős szelek miatt hátráltatnak; buza minősége, mint már több ízben jelezve lett, általában jó, sőt egyes megyékben várakozáson felüli; az idei termés eredményének kitüntetésére nézve a statisztikai munkálatok már folyamatban vannak. Árpa és zabot illetőleg egyebet, mint a múlt héten, ezuttal sem közölhetünk.

A kapásnövények, nevezetesen a burgonya a beérkezett jelentések szerint igen különbözően állanak, míg a felvidéken és Erdélyben a folytonos esőzések folytán imitt-amott rothadni kezdenek, addig a Dunántúl s az ország egyéb vidékein a folytonos szárazságot sanylik s fejlődésükben hátra maradnak;

mindazonáltal jelenleg még mindig, különösen a tengeriből, szép termésre van kilátás.

Hasonló körülmény jelezhető a legelőket illetőleg, a hol sok eső esett, bő sarjtermés volt, míg ellenben a jelzett vidékeken takarmányszűke miatt panaszkodnak.

Gyümölcs még többnyire jó termést ígér, megemlítendő azonban, hogy az erős szelek meglehetősen kárt okoztak. A szőlők tolyton szépen fejlődnek.

Örömmel konstatálható, hogy az idén munkáskéz hiánya miatt csak szórványosan emeltek panaszt.

A háziállatok egészségi állapota a lefolyt héten általában kedvező volt.

* * *

— Fölhívás. Az erdélyi gazdasági egyesület gyümölcsészeti szakosztályának folyó aug. hava 5-én tartott ülése határozata következtében tiszteletteljesen figyelmezteti és hívja föl alóli elnökség — előzetesen is az erdélyi gyümölcsészeket és gyümölcsstermelőket az október közepén Budapesten tartandó országos kiállításra.

Ez évi gyümölcsstermelésünk — értve különösen az almát és körtét — hazarésünkben egyáltalában annyira sikerültnek mondható, hogy egy kis lelkes buzgalommal, teljes mértékben bemutatathatjuk az érdeklődőknek fáradalmaink eredményeit.

Részletesebb fölvilágosításunkat s illetve kérésünket közelebbi alkalommal küldjük, most jelezni óhajtván csupán, hogy kiki készen álljon ez egyleti kollektív kiállításához.

Összes kiállítandó jelesebb gyümölcsök „nagy csoportjára” kívül, különös figyelmet fordítunk arra, hogy az általunk Erdélyben s hasonló fekvésű és égalju vidékeken termelésre ajánlott „21-féle körte és 15-féle alma” csoportja, és az „erdélyi ősi almafajok” is teljesen képviselve legyenek.

S éppen „ez utóbbi” csoport érdekében kérünk különös figyelmet, minthogy ezeket mint részben helyhez kötött természetű speciálisokat vidéki tisztelt ügytársaiunktól várjuk.

Kolozsvárt, 1885. aug. 10.

Id. Bodor Pál, Szentgyörgyi Lajos,
szakoszt. elnök. szakoszt. jegyző.

* * *

— Értesítés. A kolozsvári filloxera vizsgáló bizottság befejezvé a város határán kutatásait, mai napon a belső kerteket kezdi meg, s ha az esőzés meg nem gátolja — végzi be a hét folyamán.

Mindenütt előzékeny fogadtatásban részesültek a hegyi előjáróságok által Pataki és Szentgyörgyi megbízottaink, s hisszük, hogy a kert tulajdonosok is hasonló módon nyujtnak segédkezett vizsgálódásaikban.

Még eddig — biztos értesülésünk szerint — semmi nyomával nem találkoztak a filloxera rémnek.

Adu a Gondviselés, hogy mához egy hétre, az összes területre nézve ez örvendetes hirt constatálnók!

* * *

— Pályázati hirdetés. Van szerencsém a t. érdeklődő közönséget értesíteni, hogy a nagyenyedi m. kir. vinczellér-képezde három évi tanfolyamát f. év augusztus hó 1-én tartandó zárvizsgával 2 növendék végzendí, kik a gyümölcsstermesztés-, szőlőművelés- és borászatban, mellesleg a zöldségstermelés és kádármunkákban is oktatást nyervén, méltányos díjazás mellett állást foglalni óhajtanak. Ez irányban megkeresések, alólirt igazgatóságához intézendők. Ugyancsak fentnevezett intézetben az 1885. év október hó 1-én kezdődő új tanfolyamra 4 államköltséges tanuló felvételére ezennel pályázat nyittatik. Felvételi kellekek: 1. Tizenhat évet betöltött életkort igazoló keresztlevél. 2. Erős egészséges, munkát bíró testalakat és védhímlőveli beoltásról tanuskodó orvosi bizonyítvány. 3. Legalább 4 elemi osztály sikeres végzését igazoló iskolai bizonyítvány. 4. Születési hely község előljárói által kiállított erkölcsi-köznyitvány. 5. Szülők vagy gyámok beleegyezése illetve ama kötelező nyilatkozata, melynél fogva a felvett növendék az intézetet 3 év eltelle előtt csak az intéző felügyelő bizottsága és igazgatósága beleegyezésével hagyhatja el. 6. Jelzett bizonyítványokkal felszerelt folyamodványok legkésőbb augusztus hó 30-ig, a nagyenyedi m. kir. vinczellér-képezde igazgatóságához intézendők, honnét a folyamodók fel- vagy esetleg felnemvételükről rövid idő alatt értesítettnei fognak. 7. Fehérnemű és egyéb ruházatról, nemkülönben író és egyéb szükséges kisebb eszközökről a tanuló maga köteles gondoskodni, ágyat, ágynéműt és törülközőt az intézettől nyer. Jegyzet. Katonai kötelezettségnek eleget tett vagy attól menteknek, nagyobb képzettségűeknek, kádármesterséget tanultaknak a felvételben előny adatik. Miután a képezde tanterve aként van szervezve, hogy a szaktantárgyakat illetve a gyümölcsstermelést, szőlőművelést és borászatot bárki is egy tanév lefolyása alatt halgathassa; az intézetbe ugynevezett rendkívüli tanulók is vétetnek fel, kik a tanórákon, gyakorlati okmutatások és munkákban mint a rendes tanulók részt venni kötelesek, bizonyítványt azonban csak az intézet körében töltött időről és kifejtett szorgalmukról nyernek. A rendkívüli tanulók lakás, élelmezés és egyéb szükségleteikről maguk tartoznak gondoskodni, hely esetén az intézetben ingyen lakást, ellátást pedig az intézet élelmezőnél havi 14 frtért nyerhetnek. Nagy-Enyed, 1884. június hó 20-án. A m. kir. vinczellér-képezde igazgatóságától.

* * *

— A kolozsvári felsőbb kereskedelmi iskolában a beiratások f. évi september 1-től 5-ig tartanak. Ezen tanintézet teljesen azonos szervezetű és egyenrangú a budapesti kereskedelmi akadémiával. A rendes tanfolyam három év, azonban azok részére, kik magukat a keleti kereskedelemre is akarják képezni, az 1885/86-ik tanévtől kezdve egy negyedik évi, de nem kötelező tanfolyamon is nyittatik. A negyedik évfolyamot kitünően végzett növendékeknek Romániában kereskedői vagy konzuláris állásokon leendő elhelyezéséről a magyar kormány gondoskodik. Továbbá érettségi vizsgálatot tett ifjak számára a kereskedelmi szakismeretek elsajátíthatására egy éves kereskedelmi szaktanfolyam nyittatik. Az új tanulók beira-

tási díja 4 frt, az évi tandíj 40 frt. Az egyéves szaktanfolyam hallgatói 80 frtot fizetnek.

* * *

— Pályázati hirdetés. Az „Országos magyar gazdasági egyesület“ istvántelki földmives és kertész iskolájában az 1885. év okt. hó 1-én kezdődő tanfolyamra 12—15 tanulónak felvételére pályázat nyitattik. Felvételi kellékek: 4 elemi osztályt végzettsége, ép, erős testalkat; 14 évet betöltött kor; továbbá szülők, vagy gyámok nyilatkozata, hogy az intézetbe felvett tanulók a tanév végeztéig elhagyni nem fogják. A tanulókért 150 frt, félévi részletekben fizetendő. A szegényebbek részére 6 ösztöndíjas hely van fentartva, az erre pályázók szegénységüket hiteles bizonyítvánnyal igazolni tartoznak. A folyamodványok szeptember 1-ig az istvántelki földmives és kertész iskola igazgatóságához (u. p. Rákos-Palota) küldendők. Ugyancsak az intézetből sept. hó közepén tartandó zárvizsga alkalmával 13 végzett tanuló távozik, kik közül még hatnak nincs alkalmazása s kik szerény, de méltányos díjazás mellett készek gazda- vagy kertészsegédi állást elfogadni. Részletesebb felvilágosítással valamint intézeti programmal is szívesen szolgál az igazgatóság.

Üzleti szemle.

Marha- és sertésvásárok jegyzései.

Budapesti marhavásár aug. 6-án. Összes felhajtás 3059 db. nagy és apró marha. — Ebből eladatott 39 db. bika, 1199 db ökör, 600 db vágó tehén, 239 db. fejős tehén, 148 db. bival, 618 db. borju, — db. bárány, 183 db. juh. Árak: bika darabonként 100—235 frt, ökör páronként 210—440 frt, vágó tehén páronként 180—230 frt, fejős tehén darabonként 80—160 frt, bival páronként 220—300 frt, borju darabonként 8—24 frt, bárány páronként — — forint, juh páronként 10—19 frt. Húsárak 100 kilonként: ökörhús 51—57 frt, tehénhús 48—53 frt, borjuhús 60—62 frt, bivalhús 44—48 frt.

Pozsonyi marhavásár august. 10-én. Összes felhajtás 1139 darab, és pedig 1173 darab magyar, 24 darab lengyel és 122 darab német fajta. Árak 100 kilonként: magyar hizó 56—62 frt, lengyel 56—60 frt, német 58—64 frt, tehén 50—56 frt, bika 51—57 frt, bival — — frt. Lában darabonként — — frtot fizettek.

Bécsi marhavásár august. 10-én. Összes felhajtás 3004 drb és pedig 1046 drb. magyar, 1492 drb. lengyel és 466 drb. német fajta. Árak 100 kilonként: magyar hizó 55—62½ frt, lengyel 55—60 frt, német 55—63 frt, tehén — — frt, bika — — frt, bival — — frt. Lában darabonként — — frtot fizettek.

Köbányai sertésvásár august. 7-én. (Az első magyar sertéshizláló és kölcsönelőlegelő részvénytársaság jelentése.) A forgalom e héten kissé élénkebb volt és hétvégével a hangulat szilárdult, mert eladók visszatartók.

Heti átlagárak: magyar vál. áru 260—320 klgr. nehéz 38—38½ krral, 180—240 klgr. nehezek 39—41 kr. Öreg 300 klgr. túli nehéz 36—37 kr, vidéki sertés 39—41 kr, könnyü — kr. Transitóban: szerbiai 38½—40 kr., románia 37—38 kr, tüskés — krral tiszta kilogrammonként. Összes felhajtás: 5955 darab, összes elhajtás 7770 drb.

Bécsi sertésvásár aug. 4-én. Összes felhajtás 6785 drb. és pedig 1647 drb. nehéz, 2115 drb. középnehéz és 2923 drb. süldő. Árak 100 kilonként: nehéz 35—35½ frt, középnehéz 32—34 frt, süldő 35—43 frt; szalonna és zsír 41—44 frt.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

A magyar gazdatisztek és erdészek segélyegyesülete

ajánlja a t. cz. földbirtokos és bérlő uraknak állás-közvetítő-osztályánál bejelentett tagjait elhelyezésre. Az ez ügyben való felvilágosítások díjmentesek. Ügyvezetői iroda: Budapest, papnövelde-utca 6. szám alatt.

Krocsák G. Emil,

(32—52.)

(3.)

e. ügyvezető.

Kívánatra árlapok és költségvetések bérmentve küldetnek.

Üzlet nagybirtás és vízművészeti kellékek tárlata.

WALSZER FERENCZ
első magyar gép-
és tűzoltószerek, gyár,
harang- és érez-öntőde
ERDÉLYORSZÁGI FIÓKTELEPE
Kolozsvárt.
Bel-Monosorutca 12. szám.

Szerelő-műhely vízvezetékék kftak s berendezésére.

(1.) Tetemesen leszállított gyári árak mellett. (32—52.)

Grossmann és Rauschenbach

Gazdák számára

ajánljuk új szerkezetű

3 lóerejű szegesrendszerű

gőzcseplőkészleteinket CA

melyek a beszerzésnél olcsók, könnyen szállíthatók, kiválóan takarékosak munka közben épp úgy a tüzelő anyag fogyasztásra, mint a szükségelt munkások számára nézve, és rendkívüli erős szerkezet és tartósság által kitűnnek, 10 óra alatt 3000—5000 kéve tökéletesen tisztán kicsépelelték, tisztítatják és vásárcsészen osztályoztatják.

A gépek leírása:

3 lóerejű gőzmozdony, legújabb szerkezet, frt kr.
nagyított fűtőszekrényvel, kovácsolt vas-előállvánnyal s kovácsolt vaskerekekkel, fa- vagy széntüzelésre, összes csavarkulcsokkal, fűtő szerszámmal, teljesen felszerelve 1750 —

Szeges rendszerű gőzcseplőgép CA, 860 mm. (33") széles nyitott dobbal, 1230 mm. (47") széles állvánnyal, kettős tisztító szerkezettel, üszögválasztó s árpatoklyászolóval, valamint osztályozó készülékkel, 5 zsákoló kifolyással, dörzsfékekkel, összes szijakkal, csavarkulcsokkal, létrával, olajkannával, tartalékfogakkal, vízmentes takaróval, kovácsolt vaskerekeken, teljesen felszerelve 1450 —
Az egész készlet együtt 3200 —

Első Magyar Gazdasági Gépgyára Budapesten.

Képviselet: **Taufer Ferencz** utódánál Kolozsvártt, hol minden gazdasági gépre vonatkozó felvilágosítás készséggel adatik! (14.) (5—6)

PIACZI ÁRAK.

A heti vásár		Gabona mérték	tisztá buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	török-buza	100 kilo		1 köb-meter tüzfifa	1 kilo marhahús
helye	napja								széna	szalma		
k r a j c z á r o k b a n												
Bécs	augustus	8 metermázsza	820	—	710	800	675	640	—	—	—	—
Budapest	augustus	8 "	755	—	640	650	622	545	—	—	—	—
Balászfalva	augustus	6 hektoliter	425	350	325	—	250	350	300	—	280	40
Brassó	augustus	7 "	600	340	340	280	200	340	460	276	240	40
Deés	augustus	4 "	720	620	580	—	360	580	680	280	340	28
Gyula-Fehérvár	augustus	8 "	590	500	440	—	250	470	500	180	260	46
Kézdi-Vásárhely	augustus	6 "	610	500	400	360	220	440	350	110	300	32
Kolozsvár	augustus	6 metermázsza	740	—	560	—	540	580	420	150	300	44
Maros-Vásárhely	julius	16 metermázsza	750	580	580	—	490	520	330	180	300	36
Nagy-Szeben	julius	31 hektoliter	560	440	350	350	250	450	250	150	300	40—46
Nagy-Várad	augustus	4 "	487	408	375	274	202	430	450	160	350	48
Sepsi-Szent-György	augustus	10 "	630	600	400	300	160	380	300	120	320	36
Szász-Régen	augustus	6 "	590	420	380	—	300	465	580	320	240	36
Torda	augustus	1 "	550	350	350	275	225	400	300	25	250	40